

Czinke Zsolt [[bátorkeszi református lelkész]]:

500 éve született Kálvin János

1509 – NOYON

Kálvin János 1509. július 10-én született [[az ÉNY-franciaországi]] Pikárdia püspöki városában: Noyonban, Párizstól kb. 100 km-re északra egy hatgyermekes család második gyermekeként. Apja, Gérard Cauvin, apostoli jegyző, megyei ügyész, grófsági adóhivatalnok, törvényszéki jegyző, majd [[római katolikus]] püspökségi titkár volt, tanácsadója és segítője a papságnak és a nemességnek egyaránt. Édesanyja, Jeanne Le Franc, előkelő polgári és vagyonos családból származott. Kálvin emlékezéseiben kegyes és istenfélő asszonyként maradt meg – bár korán, ötévesen elveszti édesanyját.

Így leginkább édesapja nevelésében részesülhetett, aki [[római katolikus]] papi pályán indította útjára fiát. Csupán 12 éves volt, amikor már káplánként szolgált. Ennek külső jeleként 1521 májusában egy kerek foltot borotváltak ki a hajából, jelezve, hogy tagja lett az egyház rendjének. Bár mi, magyarok, Kálvin Jánosként ismerjük, eredeti családi neve apja után *Cauvin*, ami magyarul azt jelenti, hogy kopasz, ill. tar. Latinul *Calvinus*ként említi az irodalom- és a teológiatudomány.

1523 – PÁRIZS

Kitűnő és szorgalmas tanulóként 1523-ban Párizsban folytatta tanulmányait. Itt több neves kollégium diákja is volt – hol hosszabb, hol rövidebb ideig. A neves Collège de Montaigu-ban, melynek egykor Rotterdami Erasmus is diákja volt, nagy szigorral nevelték a diákokat. Ez bizonyára nagy hatással lehetett Kálvinra, akinek ebben az intézményben *Accusativus* volt a beceneve. Kálvin számára ez a „középiskolai” időszak a teológiai tanulmányokra való felkészülés időszaka volt, hisz édesapja egyértelműen [[római katolikus]] papi hivatásra szánta fiát.

Mielőtt azonban megkezdte volna [[teológiai]] egyetemi tanulmányait, apja meggondolta magát, és fiát a jogi tanulmányok felé irányította a jobb anyagi kilátások reményében. Kálvin, engedelmeskedve apjának, teljes odaadással a jognak szentelte figyelmét, így 1527-ben Orléans-ba költözött. 1531-ben apja halálát követően újra Párizsban folytatott tanulmányokat, ahol lektorként is dolgozott.

Itt jelentette meg saját költségén első nagyobb lélegzetvételű művét: Seneca De clementiájá-hoz írt kommentárját, amellyel a művelt humanisták tudományos életébe akart belépni. Kálvin szeme előtt ragyogó humanista pályafutás lebeghetett, egyik barátjának ezzel kapcsolatban azt írta: „a kocka el van vetve”, de a hön áhított áttörést ez a munkája nem hozta meg számára.

1533 – BÁZEL

Ezt követően a reformátori eszmék tanulmányozása töltötte ki idejének fő részét. Szoros barátságot tartott Nikolas Copt-tal, a párizsi egyetem rektorával, akinek többek között segített egy kifejezetten evangéliumi ünnepi beszéd megírásában. Ez az 1533 Mindenszentek ünnepén elmondott beszéd, amelyben többek között Erasmus és Luther hatása volt érzékelhető, sokak számára provokációként hatott, ami miatt feljelentették, és neki menekülnie kellett Párizsból. Kálvin is úgy látta, jobb, ha elhagyja a fővárost, így Bázalba ment, ahol haláláig még 15 alkalommal megfordult, főként könyvkiadási céllal. Bázelen *Lucianus* álnéven tartózkodott, ami tulajdonképpen a latin Calvinus név anagrammája. Itt fejezte be fő műve, „A keresztyén vallás rendszere”, közismert nevén az Institutio első változatát, melynek előszavában a francia protestánsok létjogosultságát és a francia reformáció apológiáját fogalmazta meg.

Közben életében elérkezett egy újabb nagy fordulópontra: [[protestánssá]] megtérése, amelynek érdekessége, hogy például Luther bizonyágtételével összehasonlítva rendkívül szűkszavú. A zsoltárokról írt kommentárjában fogalmazza meg elhívását, amelyben önmagát Dávidhoz hasonlítja. Ebben többek között így vall önmagáról: *„Így történt, hogy elszólítva a filozófiai tanulmányoktól, a jogtudomány felé fordultam, amelyben mintegy atyai akaratnak engedelmeskedve igyekeztem hűséggel helytállni. Isten mégis gondviselésének titokzatos zablájával végül más útra vezérelt. És azonnal, amikor a pápaság babonáiba már makacsabban beleragadtam...Isten egy hirtelen megtéréssel az engedelmességre kényszerített.”*

1536 – GENF

1532-ben járt első ízben Genfben, evangelizáló körútja egyik állomásaként, bár ekkor mint lutheránust kiutasították a városból.

Farel Vilmosnak (Guillaume Farel), Genf reformátorának hívására érkezett újra ebbe a városba Bázeltől, hogy segítsen a reformáció felépítésében. Kálvin az 1536-ban történt eseményekre a halálos ágyán így emlékezett vissza: *„Amikor első ízben megérkeztem ebbe az egyházba, szinte semmit sem találtam. Volt igehirdetés, de más semmi. Felkutatták és elégették ugyan a bálványképeket, de nem volt jele semmiféle reformációnak. Az egész zűrzavaros volt.”*

Genfben Kálvin előadásokat tartott, először a páli leveleket kezdte magyarázni. Genf városi tanácsa eleinte számba sem akarta őt venni, csak úgy emlegették: „az a francia”. Ahogy később Béza írja Kálvinról: először nem is akart lelkipásztori munkát vállalni, végül mégis elfogadja, hogy megválasszák a genfi egyház lelkészének. A Római levélről tartott előadásai tették őt ismertté, és nemcsak Genfben, hanem még a város határain túl is.

Ezt követően megír egy kátét a gyermekek hitoktatása céljából (ez a Genfi Egyház Kátéja) és egy hitvallást, amelyre a genfi polgároknak esküt kellett tenniük, ezzel is bizonyítva, hogy Krisztus szolgálatába álltak, és végleg szakítottak régi hitükkel. A városi tanács a hitvallás 1500 példányát küldte szét a polgároknak, hogy azok majd azt áttanulmányozva nyilvános hitvallást tegyenek a [[genfi]] Szent Péter katedrálisban. Ez viszont sokaknak nem tetszett, ezért ellenállás bontakozott ki javaslata ellen, s Genf megosztott lett a pártoskodások miatt.

1538-ban a Genfi Városi Tanács a berniek nyomására hasonló egyházszervezetet hozott létre, mint a berni. A magisztrátusnak ezzel az volt az érdeke, hogy az állami adminisztrációt és az egyházi gyakorlatot egységessé tegye. A húsvéti úrvacsora alkalmával például újra be kellett vezetni egyfajta oltári szentséget: kovásztalan kenyeret, amelyet nem lett volna szabad megtörni. Kálvin és Farel hevesen tiltakoztak ez ellen a döntés ellen, az egyház függetlenségét követelték a városi tanácstól, és elutasították az úrvacsora berni módon történő kiszolgáltatását. Válaszként ellenállásukra a városi tanács kiutasította őket Genfből.

1538 – STRASSBURG

Kálvin Bucer Márton (Martin Bucer) meghívására Strassburgba ment, abba a szabad birodalmi városba, mely 1529-ben döntött a reformáció mellett, s melynek Kálvin ideérkezésekor már saját helyi szokásai voltak, főleg a liturgia tekintetében. A strassburgiak szerint nagyon is fontos a világi felsőbbtség és az egyház együttműködése, mert az állami hatalom Isten szolgája, s minden rendelkezésre álló eszközzel gondoskodnia kell arról, hogy alattvalói között Isten neve megszenteltessék.

Itt a francia menekültek kb. 500 lelkes gyülekezetének lelkésze lett. Első számú feladatának ebben a közösségben az ő lelkigondozásukat, és az igehirdetés szolgálatát tartotta. E mellett bibliai témájú előadásokat tartott a főiskolán. Strassburgi tevékenységének fontos mozzanataként kell megemlítenünk a gyülekezeti éneklés érdekében tett erőfeszítését, a zsoltárok éneklésének bevezetését. 1539-ben ugyancsak Strassburgban adta ki az Institutiókat, azaz A keresztyén vallás rendszere c. művének második kiadását és a Római levélhez írt kommentárját is.

1541-ben kötött házasságot, feleségül véve a holland származású Idelette de Buret nevű özvegyasszonyt, aki első házasságából egy fiút és egy lányt hozott házasságukba. Közös gyermekük, Jacques, csak néhány napig élt. Amikor Kálvin gyermektelenségét némelyek szemére vetették, azt felelte: *„keresztyének ezrei tekintenek rám atyjukként szerte a világban.”*

Ebben az időben már valóban több volt, mint a strassburgiak lelkésze. Részt vesz a hagenai, wormsai és regensburgi vallási vitákon, megismerkedik a német protestantizmussal, s többek között itt találkozik Melancthon Fülöppel (Philipp Melancthon), „Németország tanítómesterével” is. Bucer és Melancthon marasztalása ellenére visszatért Strassburgba.

1541 – ÚJRA GENF

1541-ben a genfi városi tanács azzal a kéréssel fordult Kálvinhoz, hogy legyen újra lelkipásztora a genfieknek. Bár a genfi gyülekezethez szoros szálak fűzték, amit számos levele is tanúsít, legbelül igencsak félt egy újbóli genfi tartózkodástól. Egyik levelében ezt írja erről: *„Inkább halnék száz halált, mint hogy ezen a kereszten kelljen napjában ezer ízben szenvednem.”* A strassburgi magisztrátus marasztalása ellenére, hosszas vonakodás után végül is elfogadta a felkérést, s egyben bejelentette, hogy kész végleg Genfben maradni.

Késedelem nélkül munkához látott, elfogadtatta az általa létrehozott Egyházi Rendtartást, melyben négyféle egyházi tisztséget, „hivatalt” különböztet meg: a lelkészekét (pásztor), a tanítókét (doktor), a presbiterekét és a diakónusokét. Az egyházi rend és fegyelem betartásának érdekében létrehozta a konzisztóriumot, melynek háromfajta fegyelmezési eszköze volt: az intés vagy figyelmeztetés, az exkommunikáció (kiközösítés), és a büntetőeljárás a genfi városi tanács előtt. A konzisztórium nem avatkozhatott bele a világi bírói gyakorlatba, de ez fordítva is érvényes volt.

Mindezek ellenére 1547-ben a városi tanácsban újra feszültség támadt az egyháznak az állammal szembeni függetlensége miatt. Kálvin ugyan megvédte álláspontját, de egyben egy hosszan tartó konfliktus is kezdetét vette, amely 1555-ig tartott.

1549-ben személyes veszteség érte Kálvint: elhunyt felesége, akiről tudta, hogy akár arra is kész lett volna érte, hogy szegénységben, földönfutásban, de még a halálban is mellette álljon.

Már korábban világossá vált, hogy Genfben való visszatéréssel nem szűnnek meg a problémák és a feszültségek a városban. Ezt csak tetézte Szervét Mihály (Miguel Serveto) szentháromság-tagadó pere, amelyet 1553-ban folytattak le. Ebben a perben Kálvin mint vádló szerepelt. Meggyőződése volt, hogy az eretnekeket erőszakkal kell visszatartani. A városi tanács Szervétet máglyahalálra ítélte. Az ítéletet a kor csaknem valamennyi vezető személyisége helyeselte, így többek között Bullinger Zürichben és Melancthon is Wittenbergben.

1555-ben zavargás tört ki az egyre nagyobb létszámú Franciaországból származó menekült protestánsok ellen. A lázadások vezetőjének, Perrin főkapitánynak hazaárulás miatt menekülnie kellett Genfből, távollétében halálra ítélték több társával együtt, akik közül négyet ki is végeztek. Ezzel Kálvin ellenzői végleg elveszítették többségüket a városi tanácsban.

1559-ben Kálvin megalapítja a Genfi Akadémiát, melynek első rektora Béza Tódor (Theodore Béze) lett. A diákok egész Európából érkeztek, és számuk közel öt év leforgása alatt meghaladta az 1500-at. Az oktatás középpontjában a teológiatudomány állt. Csak Kálvin halála után tudta Béza beindítani a már meglévő teológiai kar mellett az orvosi és a jogi kart.

Ugyancsak 1559-ben jelent meg az Institutio újabb változata, amely sokkal terjedelmesebb és tartalmilag bővebb volt.

1564. május 27-én hosszas betegség után hunyt el. Tuberkulózisban, tüdővérzésben szenvedett. Ismeretlen helyen nyugszik, mivel saját kérésére jeltelen sírba helyezték végső nyugalomra. A genfi temetőben azonban a mai napig van egy feltételezett nyughelye, melyen egy emléktábla idézi fel alakját.

Búcsúbeszédében így fogalmazott: *„Sokféle gyengeségem volt, amiket el kellett viselnetek, és az, amit elvégeztem, alapvetően semmi. A gonosz emberek bizonyára visszaélnék majd ezzel a megállapításommal. De ismételten csak azt mondom, az összes dolog, amit elvégeztem, semmiség, s én csak egy nyomorult teremtmény vagyok.*

Azt elmondhatom magamról, hogy jót akartam, hibáimmal mindig igyekeztem szembenézni, s az istenfélelem mélyen gyökeret vert a szívemben. Ti tanúsíthatjátok, hogy jók voltak törekvéseim. Ezért kérem, hogy a rosszat bocsássátok meg nekem. Ha pedig valami jó is adódott, kérlek, ti is törekedjete erre és kövessétek a jót!”

in: BÁTORKESZI ALAP*** - Kiadta az ALAP POLGÁRI TÁRSULÁS. HÁLAADÁS – A Bátorkeszi Református Egyházközség kiadványa: <http://www.felvidek.ma/foto/batorkeszi/2009-4.pdf> 2009. június 19.; 14. oldal; *** havi (~ 2-havi) magyar polgári lap a Nagy Duna bal parti Kisalföld-részen (a történelmi Esztergom vármegye ma Szlovákiához tartozó felében) lévő Bátorkesziben; évi 2-szer - HÁLAADÁS címen - a tematikus számait a helyi Református Egyházközség szerkeszti. [[...]] = B.S. magyarázó kieg.

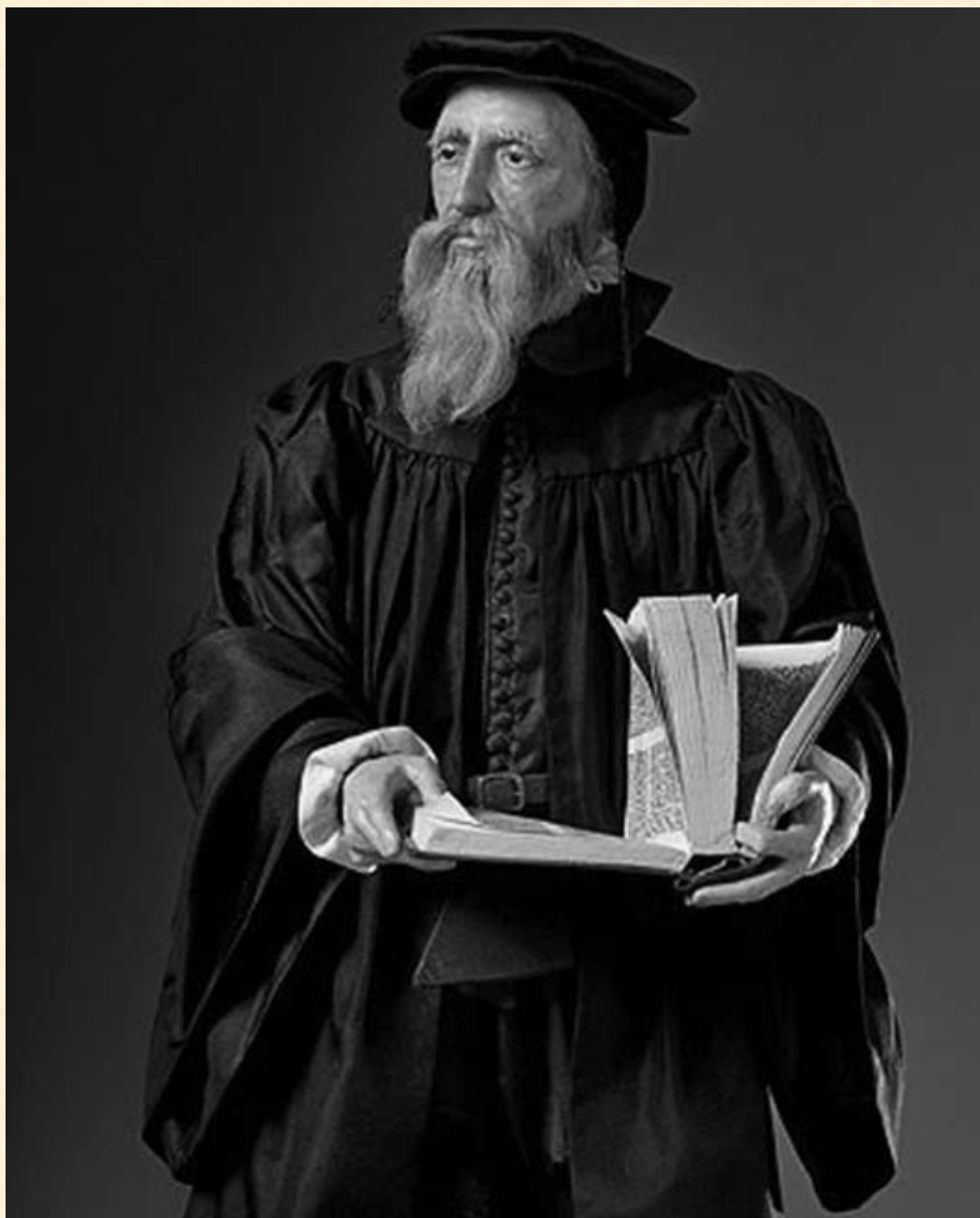
Kálvin szülőháza Noyon-ban:

Idelette de Bure --- Kálvin felesége:

Kálvin János:

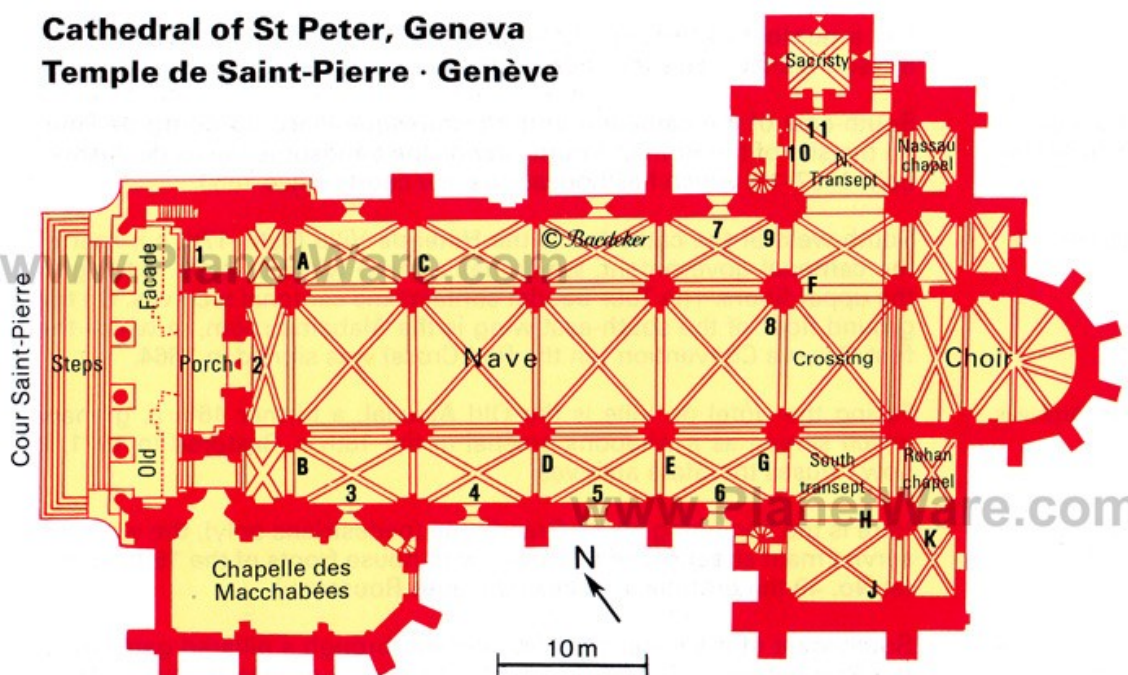

Eredetileg a XII. sz.-ban - a félköríves stílus (romanika) és az ez időben azt fokozatosan felváltó csúcsíves stílus (gótika) jegyeinek felhasználásával épült. Bővítései, kiegészítései szinte valamennyi későbbi stílus jegyeit magukon viselik. Végleges (= mai) kompozíciója a XIX. sz. középső harmadában végzett alapvető átépítése során alakult ki, így ma összességében eklektikus.

Látvány NY felől 1750-ben, [az építkezések megkezdése előtt], Robert Gardelle (1682-1766) rajza:

Cathedral of St Peter, Geneva
Temple de Saint-Pierre · Genève

- 1 Entrance
- 2 Organ
- 3 Gravestone of the Huguenot Théodore Agrippa d'Aubigné (1552-1630)
- 4 Tablet commemorating the first oecumenical service (20 February 1946)
- 5 Tablet commemorating the restoration of Genevese independence (31 December 1813)
- 6 Choir-stalls (from the Chapelle des Florentins, destroyed)
- 7 Tablet commemorating the Calvinist Reformation
- 8 Pulpit
- 9 Calvin's chair
- 10 Steps to N tower
- 11 15th c. door

- NOTABLE CAPITALS**
- a Lions, dancers and acrobats
 - b Daniel in the lions' den
 - c Angels fighting with dragons
 - d Salome dancing in front of her father; demons, themes from the Apocalypse
 - e Melchizedek with bread and wine; Abraham's sacrifice
 - f Sirens; monks' heads with lions' bodies
 - g Ornamental motifs with human figures and animals; geometric arabesques
 - h Partridges billing and cooing, with grapes; acanthus ornament
 - j Orpheus charming birds
 - k Christ at Emmaus

a klasszicista főbejárat [1750 után épült]:

a főhajó

az orgona

az északi kereszthajó, rózsablakkal

az ún. kórus-széksor

Kálvin kedvelt széke

a nagy genfi reformátorok emléktáblája:

A reformáció genfi emlékművének (emlékfalának) központi része, [őszi ködben]:

Kálvin

az emlékmű jobb oldali szárnyán Bocskay István:

